

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto III.

Ljubljana, dne 1. junija 1938.

Štev. 18.

Pravkar so izšla tiskana pravila in program Mladinskega oddelka Strelske družine, ki je bil osnovan lansko leto. V naslednjem prinašamo kratek izveček iz idejnega programa:

Mi, nacionalni srednješolci, včlanjeni v Mladinski odsek Strelske družine, se ob času, ko si utiramo pot v življenje, zavedamo odgovornosti in nalog, ki jih imamo pred seboj, ter si postavljamo naslednji program:

1. Uvideli smo, da je podana možnost vsestranskega razvoja in napredka le na podlagi nadstrankarskega narodnega in državnega edinstva. Simbol svoje preteklosti in zagotovilo bodočnosti vidimo v nacionalni dinastiji Karađorđević. Zato si nadevamo nalogo, da bomo z vso silo delovali pri razširjanju in utrjevanju jugoslovanske nacionalne ideje, predvsem med srednješolsko mladino.

2. Ker popolnoma pravilno razumemo zahteve, ki nam jih življenje kot bodoči inteligenci nalaga, se bomo zanimali za vse probleme in si na ta način pridobili potrebne temelje kulturnosti, ki nam bodo služili pri spajanju današnjih posebnih kultur v eno samo veliko jugoslovansko kulturo, ki naj po evoluciji nadomesti sedanje.

3. Prepričani smo, da je za našo politično svobodo potrebna urejena gospodarska osamosvojitev, katero naj vodi izključno le jugoslovanski narod. Borimo se proti izrodu kapitalističnega sistema, pa naj ima svoje korenine v tujini ali doma.

4. Ker zastopamo načela socialne pravičnosti in enakopravnosti vseh stanov, se borimo proti izrabljanju kogarkoli in prav tako hočemo, da se vsakomur priznava njegovo delo in da se ne ovira zmogljivejših poedincev, če delujejo za skupnost.

5. Zavedamo se ran na našem narodnem telesu in bomo posvetili zato vso pažnjo in skrb narodno-obrambnim in manjšinskim vprašanjem ter bomo po svojih močeh skušali lajšati obupno stanje naših bratov preko meja.

6. Svesti smo si velike naloge, ki si jo je zastavil blagopokojni Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj, naloge, ki ima za svoj cilj združitev vseh južnih Slovanov. Radi tega mora biti naše delovanje usmerjeno tudi v ta pravec.

7. Za močan in zdrav razvoj naroda je važen tudi pomen telesne vzgoje. Radi tega propagiramo med mladino sokolsko telovadbo in vse koristne vrste športa.

8. Ker vemo, da je dober tisk važen činitelj pri kulturi vsakega naroda, bomo sodelovali s prispevki pri glasilu jugoslovanske mladine »Naša volja« in ga širili med srednješolci.

Z najlepšim veseljem pozdravljamo izdajo tiskanega programa, da se bo lahko tudi širša javnost poučila o težnjah in idealih naše nacionalne srednješolske omladine, jo skušala podpreti in ji pomagati v njeni vzvišeni borbi.

Za pošteno delo pošteno plačilo

Današnji čas, čas dela in trpljenja, čas žuljev in truda, garanja in izrabljanja nas z nujno silo sili k temu, da tudi mi okrog »Naše volje« spregovorimo nekaj o tem, nad čemer se danes največ greši, o delu! Dela pa ne smemo pojmovati le kot nekako materialno vrednoto, kot neko sredstvo za življenjski obstanek in pridobitev najskromnejših življenjskih sredstev, ampak tudi kot neko etično vrednoto, ki človeka oplemenituje, ki mu kot posamezniku daje sredstva za življenjski obstanek, ki pa je obenem tudi delo za korist in napredek skupnosti in delo za občestvo. Kot tako je delo ena izmed komponent, ki ostvarjajo in tvorijo človeške dobrine. V ta obseg spadajo vse vrste dela, ki ga opravljajo ljudje v tem ali onem področju, v tej ali oni obliki. Izvzete so le sinekure in druge slične donosne funkcije, ki ne zahtevajo nobenega truda, nosijo pa težke dohodke.

Stojimo strogo na stališču, da mora vsak človek delati in si edino z delom zaslužiti svoj »vsakdanji kruh.« Tisti, ki živijo od rent, v tej ali oni obliki, ali od sinekur, živijo od dela drugih in se nahajajo v položaju zajedalca na drevesu človeškega občestva. Delati mora vsak! Saj delo ni sramotno, delo človeka krasi, mu daje moč, daje mu zaupanje in vero vase, daje mu pa tudi tisto samozavest, ki izvira le iz položaja, v katerem se nahaja človek, ki si je ostvaril svoje življenje in eksistenco s svojim delom, s svojim trudom. Koliko bolj odločno človek lahko zastopa svoje prepričanje, svoj nazor, svojo orientacijo ako je neodvisen, samostojen in živi od svojega dela. Ob vsaki priliki se lahko postavi na svoje stališče, sledi svojemu prepričanju, ker je neodvisen, neodvisen pa od tistega, ki mu daje eksistenco. Danes pa je ravno obratno. Bodi človek sam osebno prepričan tako ali tako, biti, delati ali vsaj kazati se mora takega kot zahteva od njega tisti, ki mu eksistenco nudi. To pa ni izrabljanje samo materialnih moči posameznika, to je obenem moralno izrabljanje, uničevanje vere v sebe in vcepjanje hlapčevske ponižnosti, obenem pa ostvarjanje takega razpoloženja, da bo tisti, ki je tlačan, ob prvi priliki, ki bo dana, otrese jarem in se maščeval za vse krivice, ki jih je pretrpel on in mnogi drugi. Torej boji, ki nastajajo na delovnem področju med delodajalci in delojemalci, pa bodisi vrsta dela kakršnakoli, nastajajo le kot posledice dejstva, da se delojemalci začno zavedati, da so tudi oni ljudje in da imajo pravico do svojemu stanu primerne življenja. Toda tisti, ki zahteva za svoje opravljeno delo pravično plačilo se ni komunist, dasi se danes tako imenuje.

Delo, bodisi ročno ali duševno, oboje mora služiti brezpogojno obenem materialni eksistenci

vsakega posameznika pa tudi napredku človeštva. Ročno delo mora ustvarjati materialno podlago za razvoj duhovne kulture, katere razvoj je brez trdne in močne pa tudi zadostne materialne podlage nemogoč. Ker pa zahteva delavec razvedrila in duhovnega sproščanja po svojem delu, mu morajo biti dane možnosti za to, to je, njegovo delo mora biti plačano tako, da tudi za to zadostuje. Po kvaliteti dela mora biti odmerjen ekvivalent kot plačilo za opravljeno delo.

Še bolj kot telesno delo in delavci, ki ga opravljajo, morajo biti plačani duševni delavci, kajti od njih zavisi ves duhovni napredek naroda, od njih zavise, kulturni nivo in duhovna ostvaritev. Ako pogledamo v zgodovino, vidimo, da je bil povsod le tedaj močan kulturni razcvet, ko je bilo materialno stanje na višku. Ker le v stanju brezskrbnosti za svoj materialni obstanek se lahko človek popolnoma posveti svojemu poklicu in ostvarjenju duhovnih dobrin. Brez trdne podlage materialne kulture tudi duhovna kultura procvitati in se razvijati ne more!

Važno je tu vprašanje mladine in njene vzgoje. Ne trdim, da je mladina v svojem razvoju odvisna le od svojih vzgojiteljev, trdim pa, da nosijo prav vzgojitelji 99 % odgovornosti za razvoj in orientacijo mladine, ki gre skozi njih roke, ki jo oblikujejo, ki razvijajo in usmerjajo njene duševne zmoglosti. Važno je pa tudi vprašanje inteligence kot voditeljice naroda in tistega sloja, ki predstavlja cvet vsakega naroda in baš ta inteligenca, ki se rekrutira iz študirajoče mladine je odločujoč faktor, ki bo odločal o usodi naroda in države v bodoče. V kakih razmerah ta mladina živi in dorašča, v kakih razmerah žive tisti, ki to mladino vzgajajo, se danes objektivno pisati ne sme, najmanj pa na tem mestu. Dasi je to težko in dejstva dokazujejo še hujšo resnico, ki je podprta z izjavami prizadetih poedincev trdim: Vsako delo mora biti plačano po svoji vrednosti! Čim več sil posveti poedinec svojemu delu na tem ali onem polju, čim večja je njegova odgovornost, ki mu jo delo nalaga, čim večji delež bodočnosti sloni na njegovih ramenih, tem boljše mora biti njegovo delo plačano, da se mu tako da možnost, da se ves posveti stroki, ideji in ostvarjanju napredka.

Toda taka porazdelitev dela in plačila je možna le na podlagi skrajne pravičnosti in spoznanju človeka tudi v podrejenem človeku, v družabnem redu, v katerem ne bo nižji in podrejeni le sredstvo za dobrobit nadrejenega in predmet telesne in duševne eksploatacije, ampak bo enakovreden član narodne, državne in človečanske skupnosti.

Nacionalna mladina vidi v tem rešitev vseh vprašanj, ki se tičejo napredka in v taki ure-

ditvi vidi tudi sebi zagotovljen dostojen življenjski standard v okviru nacionalne države. Mladina se zaveda, da je na pravi poti, odločena pa je boriti se tako dolgo za svoje pravice, za pravico do življenja, dokler ne bo zmagala. Nacionalno orientirana mladina, ki je pripravljena do skrajnosti se boriti za socialno pravičnost in pravilno porazdelitev dobrin, je edina garancija za dober in uspešen napredek države. Mladini pa, ki je pripravljena vse svoje telesne in duhovne zmožnosti postaviti v službo naroda in države, ne sme tudi nihče odrekati pravice do teh zahtev.

M. Š.

Socijalnost

Od vseh strani slišimo danes to besedo, povsod in na vsakem koraku jo uporabljajo za geslo posamezniki, pa društva, stranke itd. Povsod se socijalnost stavlja pred vse probleme, ki so pereči, v vsak program, v vsak govor, pa naj bo namenjen komurkoli in čemurkoli. In vzrok? Baš sedaj v naši raztrgani dobi, v teh negotovih prilikah je nujno potrebno, da posvetimo temu vprašanju nekaj besedi.

Vse naše okolje, naj bo mesto, trg ali vas, nam prikazuje danes ogromne kontraste v pogledu socijalnega stanja. Na eni strani vidimo bogastvo in srečo, na drugi siromaštvo in bedo. Povsod pa, na tej ali oni strani opazimo mrzlično beganje in iskanje novih poti, novih ciljev. Nekateri si iščejo zabav, iščejo varnega kotička, kjer bi naložili svoj denar, drugi trdo delajo, da komaj, komaj živijo, a tretji se bore za življenje, za malo neznanostno življenje, ki naj bi jim nudilo vsaj skorjico kruha, da bi jim ne bilo treba poginiti od gladi. Nekateri se tresejo in boje za svoje bogastvo, drugi vztrajajo in molče, a tretji pričakujejo vedno in vedno, da se bo zgodil čudež, da se bodo nasitili, da bodo dobili dela, ki jih bo rešilo skrb zase in za družino.

Življenje pa teče dalje. Tu in tam se nasmehne prvemu in drugemu, ga trenutno omami in zadovolji s svojo radodarnostjo. A s kruto slednostjo prezre zadnje, one, ki največ trpe, ki bi bili pač najbolj potrebni pomoči in utehe, ki bi bili zadovoljni z najmanjšo trohico sreče, ki bi mu jo življenje naklonilo.

»No, da, je že tako na svetu. To je pač življenje!« boste dejali. Da, to je življenje, toda ne pozabite, da se da to življenje tudi preokreniti in prekrojiti. In kdo naj ga izboljša in obrne? Ali mogoče oni neznatni siromaki, ki jih ne prestanda beda in siromaštvo tlačita k tlom, da je že skoraj otopel do vsega, kar se godi okoli njega? Ne, popolnoma drugi ljudje bi se morali spomniti na to, da bi bil čas, da se soljudem pomagamo, da se jim olajša njihovo borbno življenje, ki si ga predstavljajo le še kot nekaj, kar se dan za dnem slabša in slabša! Oni, ki jim je dano, da lahko brez skrbi uživajo vse, kar jim lahko nudi moderni svet, ti bi morali pomagati in zopet pomagati! Baš oni, ki jim je beseda »socijalnost« dan za dnem v ustih, ki jo uporabljajo le za to, ker mislijo, da bodo iz svojih fraz izvlekli za sebe kakršnokoli korist, oni bi morali najprej z dejanji dati vzgled drugim, da bodo potem imeli pravico, da se potrkajo na prsa: »Tudi jaz sem že nekaj storil za socijalnost.« Socijalnost naj nam ne pomeni samo toliko, kakor onemu, ki jo pozna le v toliko, kolikor je v zvezi s »socius«, t. j. pomožni sedež na motociklu...

Vsi ljudje smo si bratje. Vsaj morali bi si biti, če natanko premislimo. Kaj je potem bolj naravnega, kakor da si med seboj pomagamo? Kaj bi bilo bolj naravnega, kot da se človeku, ki vedno prihaja na dan s svojo »socijalnostjo« zasmejemo v obraz in ga vprašamo: »Kaj si pa ti storil za to socijalnost?« In mislite, da bo v zadregi? Nekako to-le boš posnel iz njegovega odgovora: »Razdelimo si delo! Jaz bom socijalnost propovedoval, a ti jo izvajaj!«

Vojko Pekić
(Sremski Karlovci):

Za domovinu

Ponoč prode — što me budi.
U to doba iz sna moga?
Žice same zatrepale.
Na guslama djeda moga.
Zatreptale istihana:
Zora puca, biće dana!

(Preradović.)

I doista svanula je zora čitavom jednom narodu, koji je dugo i dugo čekao njeno svitanje, čekao je da domovinu nazove svojom, da sapat-naka borca nazove bratom. Došao je dan kada je domovina Jugoslovena stupila u život, u borbu za opstanak, stvorena krvlju mrtvih i voljom živih. Šta je prethodilo dolazak jugoslovenskog dana, pisala je naša povest; ostavila je sjajne strane potomstvu i budućnosti, da u njima traži okrepe i snage, da u poznatim i nepoznatim, velikim i malim borcima nadje uzore i primere kako treba živjeti za domovinu i zanju umreti. O njima govori delo njihovo. Ko će im napisati lepšu pohvalnicu, ko će im podići lepši spomenik no što su sami podigli, podigli i krvlju ispisali, umirući za ostvarenje svojih ideala i načela. I onda kada padne zaborav na njihova imena, kada humkama njihovim nikne trava i poljski cvet, čitav jedan narod, jedinstven junački narod čuvaće svetinju njihove uspomene, imajući pred sobom veličinu njihova dela. Pođimo pored tihog groblja, grob do groba, brat do brata, povest do povesti, i na svetištu čovekova bitisanja, tu gde počivaju svedoci jednog oteka istorije čovečanstva, tu gde nestaje trošno telo, tu među onima koji su živeli i proživeli leže i oni, koji su pali za svetu ideju i njeno ostvarenje. I njih, žrtve sa bezbroj bojišta i razboja od junačkog pešaka do konjanika, usmrtila je pohlepa neprijatelja a osveštala i oživela zahvalnost i uspomena braće. Za njih su živi rekli: pali su! Dali kuršum ili mač, u klancima ili u ravninama, mladi ili stari, grobovi ti o tome ne govore.

U rovu, kada se sa Jadrana vratio da stopu po stopu da svoje svome vrati, da osveti nezakopane albanske mučenike, napatilo se borac. Misao se vraća beloj, maloj kući u dalekom kraju. Majka, nekako dete, mimo njegovih očiju polako prolaze, zadržta mu ruka prislonjena na čelik i odjednom uzdrhta snažno telo... Pogođen je, život nestaje, ropac... a otvorene oči prizivaju i Boga i ljude, da budu svedoci smrti bezimena borca.

Nisu mu dali ni groba i daleko od rodnog kraja, daleko od svoga doma nadje pokoja. Ta gde je njegova mladost, njegovo snažno telo, u kalju šančeva nemo, iskrvavljeno. Stoji humka, humka povesnica, humka koja domu svome i mladim naraštajima govori, dovikuje:

»Gde ja stadoh — ti ćeš poći,
što ne mogoh — ti ćeš moći,
što ja počeh — ti produži,
još smo dužni — ti oduži!«

Ne mogu prolaznici da ne shvate ove glase, ne mogu da ne čuju amaneta njiuralaca jedinstvene domovine!

Prošlost je bila svedok stvaralačke snage triju plemena, prošlost je ugledala podizanje novog doma jedinstvenog naroda na svetskoj pozornici našeg stoleća. Dali su nesebično, junački sve što su imali i više no što su mogli. Zahvalna domovina pred njihovim senima upisala je njihova imena u svodove hramova, u molitve pobožnika, ne da ih nagradi, ne da im uspomenu samo stresu sa kostiju pepo zaborava i prolaznosti već da od mrtvih kroz budućnost žive temelje stvara.

Izvršili su svoju zadaću, izvršili su ali nisu završili! Da za danom, godina za godinom nosila je i nosi nastavak njihova dela i u tome će doći i trenut kada će sudba jednog slobodnog naroda biti poverena nama, još savremenici-

boraca sa Kajmakčalana, Cera i paćenika sa albanskih izdajničkih klisura. Još i njima mi odgovaramo za budućnost i opstanak njihova dela, i dela onih koji su domovini vratili što im je dala, koji su krvlju smrtno ranjenih ljudi natopili zemlju Jugoslaviju; živim savremenici i bezbrojnim pokojnicima polagaćemo računa o svojim delima. Jedni i drugi traže da zemlju domovine naše čuvamo i očuvamo onako kako su je oni čuvali i očuvali. Da stekne pravo na plavo, belo i crveno, da odjeknu zvuci himne narodnog jedinstva, bilo je potrebno junački umreti da se u sadašnjici i u budućnosti očuva ono što je stečeno, potrebno je junački živeti. I jedno i drugo poznaje samo puteve časti, ljubavi i nepokolebljivosti. Palo je u čast prošlim pokolenjima da za otažbinu polože svoje živote, časno delo, još časnije su izvršili. Danas, šta je bilo za oplakati, oplakali smo, što se moralo zaboraviti, zaboravili smo, a sada da izvršimo što se izvršiti mora. Glas »svetih grobova« neka živi u našoj duši kao zavet i poslednja volja samrtnika, onih samrtnika koji su još za života postavili svoje zahteve a smrću svojom sa ih osveštali. Povest čovečanstva nestaje, nema kraja njena puta, listove skore budućnosti pišaćemo mi, mi koji smo sve dobili a ništa još nismo dali. Što je stvoreno, stvoreno je da se održi i nastavi. Očevi naši, što su dali, dali su kao zaloga svoje dužnosti a ne kao zaloga slabosti i nerada budućih naraštaja!

Jedan veliki Francuz napisao je: »Oni su platili svoj dug ali ne vaš... Nije ispravno da ono što je čovek učinio za društvo, razterećuje drugoga od onoga što društvu duguje. Raditi dakle, to je neophodni zadatak društvena čoveka. Bogataš ili siromah, moćan ili slab, svaki neradnik je varalica!« Opoje i oštre reči ali istinite.

Poginuli su naši preci za jedinstvo naše domovine; u samrtnom ropcu za grčevito stegnuli crnicu i nanju pali, dižući svojim telom bedem višeg od leta krvoločne nemani. I ko od nas danas ima pravo, ko od nas polaže toliko veliko pravo na ono što nije našom mukom stečeno, što nije našim životom iskupljeno. Ko ima toliko pravo, ne samo, da ne radi već da i stečeno ruši? Teško je steći, još je teže očuvati, jer od svega najlakše je stečeno razrušiti. Ko sme da jednom rečju, jednim pokretom potkopá temelje u koje su uzidane kosti hiljada i hiljada onih koji su dali sve, da izgubljeno vrata, da razdeljeno sjedine, da amanet ispune? Kad su se pod ratne zastave skupljali mladi, oduševljeni borci, razlegao se njihov glas:

»Danas nama kažu,
Da smo nedostojni istorije naše
i da nam se duše opasnosti plaše,
dobra moja zemljo, lažu...!«

Kada je to navodio Branimir Čosić, već je bio svedok vrline i junaštva mladih boraca, što su doviknuli, to su ispunili godine od 1914 do 1918 o tome svedoče a budućnost će pokazati, ko će još to isto moći, da tvrdi i potvrdi.

Mi iz dana u dan odmičemo u život, približujemo se teškim zadacima građanske dužnosti i to uporedo sa prvim Sinom jugoslovenskog naroda, uporedo sa nosiocem našeg narodnog jedinstva od Drave, Save i Dunava do Skadra i Soluna, od Timoka do plavog Jadrana, uporedo sa mladim kraljem Petrom Karađorđevićem. Neka nam Bog bude svedok u sadašnjosti i u budućnosti, da smo nastavili što je započeto, da smo sačuvali što je stečeno na slavu i večni opstanak jedinstvenog jugoslovenskog naroda; i neka budućni dani potvrde da je omladina koja je videla mladost svoga kralja, bila časna i sretna, da rečiju, delom i životom donese povesti svoga roda sve sijajnije strane dostojne prethodnika.

Naši rojaki

(Konec)

Jugoslovani v Turčiji, Grčiji in Albaniji:

Izgubitev: Turki, ki so leta 1354. prvič stopili na evropska tla, so v naslednjih stoletjih osvojili ves balkanski polotok in si podjarmili Srbe, Bolgare, Grke in Rumune, ter jim kruto vladali do začetka 19. stoletja, ko so se jim začeli po vrsti upirati. Srbi so bili prvi, ki so se otresli njihovega jarma s tem, da je postala Srbija leta 1817. samostojna kneževina. Po berlinskem miru 1878 je dobila Srbija še nekaj ozemlja med njimi tudi Niš. Črna Gora je dobila Bar in Ulcinj. Bolgarija je postala severno od Balkana samostojna, dočim je južni del, Vzhodna Rumelija, postala napol samostojna turška dežela, toda že 1885 se je priključila Bolgariji. Avstrija pa je dobila Bosno in Hercegovino.

L. 1912. je napovedala Balkanska zveza Turčiji vojno, da osvobodi svoje krvne brate. Že so skupno osvojili ves balkanski polotok tja do Carigrada in Dardanel, ko je izbruhnila vojna med Srbi in Bolgari radi Makedonije, ki so se jo lastili Bolgari, čeprav jim to po pogodbi ni šlo. V tem večdnem krutem bojevanju so bili Bolgari premagani. Ta prepir pa so izrabili Turki in Rumuni, ki so tedaj lahko prebili oslabiljene bolgarske bojne linije ter so začeli zase, dati in osvajati Bolgarom dobršen del njihovega ozemlja, starega in novega. Po miru, sklenjenem v Londonu 1913 je dobila Grčija južno Makedonijo s Solunom tja do Meste in vse otoke. Turčija je dobila nazaj Tracijo do črte Lozengrad—Odrin—Marica. Bolgari so dobili obalo ob Egejskem morju med Mesto in Marico ter del Makedonije do Strumice in Bregalnice, odvzeli pa so jim Rumuni lep kos Dobrudže. Srbi pa so dobili samo severno Makedonijo in Kosovo brez severne Albanije in morja pri Lješju in Draču, ki so ga v sredi najhujše zime z velikimi težavami zavzele. Črna Gora je dobila Sandžak, vzeli pa so ji Skader, ki ga je na koncu vojne z velikimi žrtvami zavzela. Da Srbija ni dobila morja in Črna Gora ne Skadra, po katerih sta tako težili, se imamo zahvaliti le Avstro-ogrski, ki ni hotela samo preprečiti Srbiji dostop do morja, ampak tudi skupno srbsko-črnogorsko mejo. Na njeno zahtevo se je ustanovila tudi Albanija, kateri so dali Skader in Srbsko morje.

1914 je izbruhnila svetovna vojna, v kateri se je Bolgar obrnil proti Srbu kot maščevanje za Makedonijo, kar pa ni bil kriv narod sam, ampak nemška kraljevska rodovina. Radi njih je morala srbska armada zapustiti domovino in se vojskovati v tujini. Po propadu Osrednjih sil je Srbija dobila od Bolgarije nekaj ozemlja okoli Timoka, Caribrod, Bosiljgrad in Strumice. Grkom pa so dali njihovo egejsko obalo med Mesto in Marico. Tako prebivajo danes Jugoslovani na Balkanu razen v Rumuniji tudi v Turčiji, Grčiji in Albaniji.

Ozemlje: V Turčiji bivajo Bolgari in sicer v Traciji, kakor imenujejo sami tisto deželo. Štejejo 250.000 prebivalcev in poseduje 5000 km². Strnjeno živijo le severno od črte Dimoka (Grška) — Injada ob Črnem morju. Večji del pa jih je raztresenih po celi evropski Turčiji tja do Carigrada in Dardanel. Njihovo največje mesto je Odrin-Jedrin, potem so še Lozengrad—Kirk Kilise, Skopo—Iskip, Tirnovo itd.

V Grčiji prebivajo Srbi in Bolgari. Srbsko ozemlje zavzema Makedonijo severno od Vistric, brez Kalkidike, na vzhodu pa do Strume. Poseduje 15.000 km² in jih je 300.000. Njihovi važnejši kraji so Solun—Saloniki, Voden, Ostrovo, Janica—Janidže, Njegovan, Topšin, Valovište—Demirhisar, Džuma itd.

Vzhodno od Strume pa prebivajo Bolgari na tleh 15.000 km² in jih je 100.000. Večji kraji tu so Čirnen, Demotika, Dedeagač, Feredžik,

† DR. IVAN LAH

Dr. Ivan Lah se je rodil 9. decembra 1881 v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Leta 1895. je vstopil v ljubljansko gimnazijo in jo je 1903 dovršil. Po maturi se je vpisal na praško univerzo, kjer je študiral slovansko in klasično filologijo, obenem je poslušal tudi filozofijo in pedagogiko pri Masaryku in Drtini. Nato je bil domači učitelj v Italiji. 1910 je promoviral in takoj pričel potovati po Rusiji, Poljski in po Balkanu. 1911 je vstopil v uredništvo »Dana«, kjer se je pričel boriti za jugoslovansko zedinjenje. Ob izbruhu svetovne vojne so ga oblasti takoj zaprle in je imel priliko soznati se z najrazličnejšimi ječami in internacijskimi taborišči. Proti koncu vojne že niso več tako strogo gledali na »P. V.« in so ga poslali na rumunsko fronto, odkoder se je ranjen vrnil v Prago in tam dočkal svobodno Jugoslavijo!

Po vojni je deloval najprej precej časa v Mariboru, leta 1920. je pa dobil mesto profesorja na ljubljanskem ženskem liceju, kjer je predaval vse do svoje smrti.

Lahovo pisateljsko delo je najrazličnejše. Kot novelist je bil precej od vplivom Rusov, kasneje je ubral svojo pot po Cankarjevih stopinjah; kot pisec zgodovinskih romanov pa nadaljuje Jurčičevo tradicijo. Nadalnje področje njegovega dela so prevodi iz slovanskih literatur. Prevajal je Puškina, Mickiewicza, Chomjakova, Tjutčeva, Kollara, Macha, Vrchlickega, Jiraseka, Dyka itd. Izdal je tudi »Češko antologijo«, prevode iz češke lirike, ki je pa ostala torso.

Dr. Ivan Lah nas je zapustil, ostala so nam pa njegova dela iz katerih bomo mi mladi nenehoma črpali sile in moči v borbi za jugoslovanske ideale. Slava njegovemu spominu!

Mladinski odsek

strelske družine

v Domžalah

V Domžalah deluje že od l. 1934. prav uspešno Streska družina. Njeni uspehi v nagradnih tekmovanjih so bili že v prvem letu zelo zadovoljivi, ki pa so se od leta do leta stopnjevali. V letošnjem letu pa se je začelo tudi veliko zanimanje med mladino samo za našo Strelsko družino.

Zbralo se je nekaj mladih študentov, ki so pričeli z delom za osnove Mladinskega odseka Strelske družine v Domžalah. Tako je prišlo 13. marca t. l. do prvega informativnega sestanka, na katerega je prišlo že 16 interesentov. Tega sestanka sta se udeležila tudi predsednik savezne Strelske družine v Domžalah br. Milič Drago in br. Osovnik Tone. Tu se je določil tudi nekaj pripravljalni odbor, ki je pripravil vse potrebno, da se je mogel vršiti ustanovni občni zbor. Ustanovni občni zbor se je vršil 23. marca in je dokazal, da je ustanovitev Mladinskega odseka Strelske družine v Domžalah nujna potreba. V tem odseku se bo mladina vadila streljanja, se nacionalno in kulturno izživljala, za kar bodo skrbeli domžalski dijaki in s tem tudi mnogo pripomogli k splošni izobrazbi svojih sobratov-nedijakov. Odbor Mladinskega odseka je za to poslovno dobo izbran tako-le: br. Menart Vladimir predsednik, br. Likar Milan podpredsednik, s. Skok Dana tajnica, br. Erbežnik Franci blagajnik, br. Mišič Drago in br. Kožar Ido odbornika. Za nadzornika je odbor Strelske družine določil br. Milič Dragota in br. Osovnik Toneta.

Mladinski odsek je začel s strelskimi vajami 24. aprila in se vrše vsako nedeljo. Bratje so pokazali že v začetku veliko razumevanje za streljanje in smo trdno prepričani, da bomo v tem pogledu izpolnjevali vso svojo dolžnost in pokazali tudi primerne uspehe. Odbor Mladinskega odseka je imel že dve seji in na drugi se je osnoval tiskovno-kulturno-znanstveni pododsek, katerega vodi br. Mišič Drago. Napravil si je tudi delni delovni program za to leto, ki predvideva stalne članske sestanke s primernimi referati, dalje proslavo sv. Cirila in Metoda, ki bo s kresom na predvečer 4. julija na Šumberku. Petega septembra pa bo priredil Mladinski odsek Strelske družine glavno akademijo v proslavo Nj. Vel. kralja Petra II. Njegov namen je, da bi peti september postal tradicionalni večer vse naše nacionalne mladine združene v delu za kralja in domovino.

Zdravo.

Kavala itd. Toda v teh deželah je grška vlada po svetovni vojni naselila posebno na Kalkidiki Grke, ki so bili izgnani iz Turčije. Zato je tam sedaj Jugoslovani procentualno manj, kakor jih je bilo takoj po vojni.

V Albaniji pa je od Skadra—Skutari pa do Lješa 10.000 Srbov.

Tako imamo v Turčiji, Grčiji in Albaniji skupno 660.000 Jugoslovani in 36.000 km² slovanske zemlje preko katere bi imeli tudi prost dostop do Egejskega morja, ki ga pa moramo danes opazovati le iz vrhov Kajmakčalana in Vitoše. Zato poskrbimo, da ga ne bomo samo opazovali ampak, da se bo tudi na njem kmalu vila jugoslovanska zastava.

Kratek pregled: V Italiji biva 600.000 isterskih Hrvatov in goriških ter beneških Slovencev na 10.000 km². V Avstriji 170.000 koroških in Rabskih Slovencev ter Gradiščanskih Hrvatov, ki imajo 5.000 kvadr. km. V Madžarski živi na 3.500 km² 125.000 rabskih Slovencev, gradiščanskih in panonskih Hrvatov in vojvodinskih Srbov. V Rumuniji je 480.000 Srbov in Bolgarov na 32.000 km² velikem ozemlju. V Turčiji poseduje 250.000 Bolgarov 5000 km² zemlje. V Grčiji pa prebiva na 30.000 km² 400.000 Srbov in Bolgarov. V Albaniji pa je 10.000 Srbov. Tako, da biva v naših sosednjih državah 2.035.000 Jugoslovani na ozemlju 86.000 km². Iz tega je razvidno, da živi 13 % Jugoslovani izven domovine.

S tem, da so jih nam po svetovni vojni odvzeli, še ni rečeno, da jih ne bomo nikoli več dobili nazaj. Kar je našega, bo enkrat tudi res naše. Ker prebivajo Jugoslovani v Italiji, Avstriji, Madžarski, Rumuniji, Turčiji, Grčiji in Albaniji, je naša narodna meja še veliko dalje od državne in ko bodo narodne meje enake državnim bo moč Jugoslavije res velika, kajti tedaj bomo popolnoma obvladali Balkanski polotok: Zato podpirajmo svoje rojake kulturno, kakor materialno, direktno in indirektno, da se bodo lahko obdržali na nivoju še nekaj desetletij. Kmalu bo prišel čas, ko se bomo vsi Jugoslovani skupaj maščevali za krivice, storjene nam v svetovni vojni, rešili svoje krvne brate večnega suženjstva ter dvignili Jugoslavijo na tisto stopnjo, na kateri so danes zapadni velesili, Francija in Anglija, skupaj.

Zato ne bodimo pesimisti temveč optimisti ter pojdemo z veseljem in z vsem srcem na delo in izpolnimo svoje narodne dolžnosti, da ne bomo večni podložniki, ampak enkrat tudi svoji lastni gospodarji, na svojih lastnih tleh.

I. Š.

D O P I S U J T E
V »N A Š O V O L J A «

Bratje in sestre!

**Udeležite se akademije
jugoslovanskih dobro-
voljcev, ki bo v četrtek,
2. junija ob 8. uri zvečer
v veliki dvorani Kazine!**

Vstopnica 2 Din.

X. Y.:

Socijalni položaj slovenskega srednješolca

Nimam na razpolago statističnega gradiva, pa ga tudi ni treba za nekaj misli, ki bi se moral ob njih vprašati sleherni slovenski srednješolec, ali pomenijo dejstva, ki se jih mislim dotakniti, plus ali minus za naše celokupno življenje.

Danes vpijejo za vsakim ogrom: »Mladina je up in ponos našega naroda!« Dan za dnem pišejo krepko osoljene budnice na naš naslov, toda vprašati se moramo, kaj se godi ta čas s to mladino, ki ji vsi posvečajo tako izredno pozornost. Ali ta mladina, recimo intelektualna mladina, res zori v srečo in odrešitev svojemu narodu, ali pa...

Prenevarno bi bilo ta trenutek govoriti o pravih vzrokih tega upora, ki se danes v tako grozljivi podobi kaže v vrstah slovenskega srednješolstva. Pokazati bi morali na marsikaj, kar bi najbrž hudo razjarilo neke ljudi, ki s svojo bedasto politiko pišejo edinstveno etapo slovenske zgodovine.

Položaj slovenskega srednješolca se je po vojni doblj izpremenil. Nimam namena na tem mestu opozoriti na vse komponente, ki so s svojim celotnim učinkom postavile slovenskega srednješolca v popolnoma nove prilike. Ne, naj ugotovim za sedaj le eno!

Dotok v naše srednje šole je po vojni naraščal, sporedno z njim pa se je tudi redno manjšal odstotek kmečke mladine, ki ji je bilo še omogočeno, da si poišče pot do višje izobrazbe. Socijalno stanje našega kmeta je naglo padalo, dokler ni dosegel svojega viška v skoraj popolnem obubožanju. Borba za golo življenje se je razrastla do prej neznanе višine, kmetu so se rušile pod nogami stvarne in moralne osnove, v katerih je bil stoletja zakoreninjen. Krepke osnove »korenine našega življenja« so se jele krhati, življenjski sok je jel usihati.

Ni treba kdovekaj bistroglednosti, da uvidimo kako je ta socijalni propad učinkoval na kmečko mladino. Celo izbrancem, ki po svojih talentih daleč presegajo marsikatero gosposkega »odličnjaka« je usojeno, da propadajo kot zapit proletarijat.

Naše srednje šole pa polni danes skoraj izključno meščanska mladina, sposobna, večino pa nesposobna.

To so dejstva grobo in kratko orisana, dejstva, ob katerih bi se moral danes, kot sem že omenil, zamisliti vsakdo, ki mu je še mar svoje in narodove usode. Tu je teren, ki potrebuje delavcev, toda delavcev v pravem pomenu te besede, ki te probleme ne bodo reševali z lepimi frazami, ampak z dejanskim in nesebičnim delom.

S tem hočem samo opozoriti na nekaj, kar vsi vidimo in vemo. Toda samo videti in stati ob strani to je gotovo zelo klaverna vloga. Mislim, da se mi bo v prihodnjem letniku »Naše volje« posrečilo osvetliti marsikak problem, ki bi ne smel biti problem.

J.-k. F.:

Novi razgledi

Zadnje politične dogodke so zabeležili listi kot znamenje »popuščanja napetosti«. To je še precej točno, kajti poslednji diplomatski koraki so marsikatero prenapeto hudogledneže precej pomirile. A to so le eni. Drugi pa so se pričeli prav ob teh dogodkih vznemirjati in pričeli kovati iz njih vse mogoče verzije.

Zadnje diplomatske akcije bi mogli razdeliti nekako na tri dele. Prvi naj bi bil sporazum med Anglijo in Italijo ter Angleško-francosko »utrjevanje« prijateljstva v Londonu, drugi: Hitlerjev obisk v Rimu, tretji sestanek Male Antante v Sinaji.

V Franciji so dobili sedaj precej krepko roko vojnega ministra Daladiéra, ki so mu sicer »prokovali« kratko dobo vladanja, pa se je izkazalo, da se kar dobro drži. Kaže, da hoče prav energično urediti notranje razmere, poleg tega pa ne zanemarija zunanje politike. Franciji namreč ne kaže — posebno v sedanjem slabem finančnem stanju — drugega, kakor, da se nasloni na Anglijo bolj tesno in da naveže tesnejše stike — predvsem gospodarske — s svojimi sosedi. Tudi o nekakšni zvezi za stabilizacijo franka med Ameriko, Anglijo in Francijo je bilo slišati zadnje čase.

Že dolgo pričakovani sporazum med Italijo in Anglijo se je vendarle uresničil. Sicer je res, da se tako ena kot druga sila nista preveč trudili za sporazum, toda sedaj, po končanih — vsaj na videz — palestinskih naporih, sta se vendar zedinili. Mnogo seveda ne smemo dati na ta sporazum, ki mogoče ni nič več kot samo formalen, na papirju. Anglijo je v ta sporazum precej sililo tudi vzhodno vprašanje, in tako ji je bil nekak izhod v sili... Sicer se bo pa to pokazalo kaj kmalu v dejanjih.

Teže je govoriti o sestanku med Mussolinijem in Hitlerjem. Možnih stvari je več, toda verjetnih malo. Čisto jasno je, da je Mussolini čestital Hitlerju na tako velikem uspehu. Ni izključeno, da mu je Hitler pripovedoval o krasnem in milem podnebju Avstrije... Mislim, da ne lažem, če rečem, da sta se pomenkovala tudi o

bodočih sodelovanjih in obiskih, ko sta sedaj tako blizu. Glede Češke sta pa sedaj tako in tako prevzeli posredovanje Anglija in Francija. Seveda je poleg političnih motivov igral precejšnjo vlogo na Mussolinija, da pokaže Hitlerju, kakšno moč ima v mladini in vojski ter kakšna je notranja ureditev države. Vse to so pa le več ali manj verjetne domneve.

V Sinaji pa se je sestala Mala antanta, prvič po anšlusu. Možno je, da so razpravljali tudi o tej stvari, toda vse to je prav za prav nesmisel in ljudje pravijo, da tudi moderno ni več. Diplomati pa se ozirajo poleg na javno mnenje seveda tudi na modo. Poleg tega, da so ugotovili »izvršena dejstva«, so tudi doznali, da je Mala antanta nerazdružljiva, zastopniki so vsi popolnoma solidarni, nemogoče je kakršnokoli morebitno minimalno nesoglasje in manj pereča vprašanja bodo odložili za prihodnjo konferenco, ki bo na Bledu. V Sinaji je bilo precej snega in mraza, tako, da se bodo diplomati bolje počutili na toplem soncu poleti pri nas na Bledu.

Na dnevnem redu je bilo tudi vprašanje prijateljstva z Madžarsko. Pomenkovanja so potekala nad vse optimistično in skoraj se nam obeta nekakšen pakt tudi z Madžarsko. Mogoče mislijo tudi razširiti Malo antanto? (Seveda ni tem vestem kaj verjeti.) Na ta način bi bilo kaj lepo rešeno podonavsko vprašanje in zagotovljen bi nam bil mir.

Pri vsem tem pa je zanimiv položaj v Jugoslaviji. Nenadoma smo se znašli med samimi prijatelji, mir nam je zagotovljen tako gotovo kakor še nikoli. Pa saj nismo samo mi v takem položaju. So države, ki imajo z vsemi sosedi iskrene pakte in prijateljske odnose, ki jih podaljšujejo vsakih toliko in toliko let, in glej čudo, vsi se pripravljajo na vojno, kričeč, da jim od vseh strani grozi vojna. To je že tako. Diplomati znajo, mi pa, navadni zemljani se ne smemo razburjati nad čudeži dvajsetega stoletja in moramo v tej izredno zanimivi, a nevarni igri ohraniti mirno kri.

Majski večer

Odlično uspela prireditev ljubljanskega Mladinskega odseka Strelske družine.

Po enomesecnem velikem zanimanju za prvi Majski večer Mladinskega odseka Strelske družine, se je v soboto 14. V. v prostorih Kazine vršila ta odlična uspela prireditev, ki je pokazala, da ima Mladinski odsek veliko število pristavšev in somišljenikov, tako med mladino, kakor tudi med starejšimi predstavniki naše kulturne nacionalne javnosti.

Ob nabito polni dvorani Kazine je orkester, ki ga sestavljajo v glavnem člani M. O., zaigral državno himno, ki jo je množica prisotnih poslušala stoje. Nato je predsednik MOSD brat Savnik Dušan pozdravil zastopnika div. generala g. Laze Toniča, g. polkovnika Živanoviča in ga prosil, naj gospodu generalu izrazi globoko zahvalo in zagotovilo, da bo nacionalna mladina znala ceniti njegovo naklonjenost in vedno sledila idealom, ki so skozi desetletja vodili Strelske družine. Pozdravil je tudi komandanta mesta Ljubljane g. generala Dodiča in ga prosil, da naj kot predsednik ljubljanskega strelskega okrožja še nadalje ohrani naklonjenost, ki jo je dosedaj izkazoval pokretu mladih strelcev. Zahvalil se je tudi častnemu damskemu komiteju za prevzeti in odlično izvedeni aranžma. Prisrčno je tudi pozdravil zastopnike srednješolskih zavodov in gg. profesorje ter poudaril, da želi

Mladinski odsek Strelske družine delovati vedno pod pokroviteljstvom svojih vzgojiteljev.

Nato je v jedrnatih besedah podal program Mladinskega odseka Strelske družine, ki so ga vsi prisotni sprejeli z odkritim odobravanjem.

Sledil je umetniški del večera, na katerem je brat Ciglič z občutkom izvajal na klavirju Chopinov »Nocturno«. Recitacijski zbor MOSD je recital Župančičevo »Pesem mladine«, ki so si jo mladi nacionalisti vzeli za svoje geslo. Brat Osredkar in sestra Suhadolnikova sta na čelu in klavirju izvajala Čajkovskega »Pesem brez besed«. Za njima je nastopil brat Grošelj Božo, ki ga je na klavirju spremljala sestra Cimperškova in zapel Pavčičevo »Uspavanko«, ki je poslušalce tako navdušila, da je moral naš mladi tenor dodati pesmico: »Majko moja«. Umetniški del večera sta zaključili dve orkestralni skladbi in sicer Offenbachov Intermezso in Barcarola iz »Hoffmannovih pripovedk« ter »Slavnostna koračnica« iz Verdijeve opere »Aida«. Obe skladbi je izvajal orkester MOSD pod vodstvom brata Bana Borisa. Vse točke sporeda so žele burno priznavanje vseh navzočih.

Po sporedu se je razvila prijetna zabava, ki je trajala precej čez polnoč.

Mladinskemu odseku izrekamo za prireditev vse priznanje in želimo, da bi ob letu želi s svojim drugim Majskim večerom enak uspeh.

Z naših zavodov

I. DRŽ. REALNA GIMNAZIJA

Od dne 9. V. do 14. V. se je vršil tu turnir za prvenstvo 3. a razreda I. drž. real. gimnazije. Na prvo mesto se je plasiral Ponikvar Stanko iz Ljubljane, ki je dosegel vseh 8 možnih točk in je porazil vse svoje nasprotnike. Drugo mesto je častno zasedel Jenko Uroš, prav tako iz Ljubljane, ki je dosegel 7 dočk. Porazil je vse, razen prvega. Lepo se je plasiral na 3. mesto Tehovnik Anton iz Medvoda, ki je izgubil samo dve partiji. Četrto mesto si je osvojil Žitnik Zvonimir iz Ljubljane z $4\frac{1}{2}$ točkami, peto mesto Adamič Ivan iz Grosuplje z $3\frac{1}{2}$ točkami, šesto mesto Bačvar Stanislav iz Polja z 3. točkami, sedmo mesto Škulj Jože iz Viča, zadnji mesti 8 in 9 si pa delita dosedanji prvak tega razreda Eržen Štefan iz Ljubljane in Schrieffl Ivan iz Most z 1 točko.

DRŽAVNA KLASIČNA GIMNAZIJA V LJUBLJANI

»Ste zaspali pri vas, ali kaj?« bi morda kdo vprašal. Že od novembra se nite oglašili! No, res je, priznamo, precej smo nemarni!

Toda nekaj krivde na naši nemarnosti je, da društveno življenje ni bilo kaj prida razgibano. Dočim FS in Jadranska straža nista preveč delovala, je Žar imel nekaj sestankov. V nomebru je pri Žaru imel tov. Komar (VII) zanimivo predavanje o naši povojni literarni generaciji, v decembru pa so bili na vrsti le literarni opisi, med katerimi sta se uveljavila zlasti tov. Arko iz pete in tov. Zajc iz šeste. Zanimiv pa je bil sestanek dne 13. februarja. Takrat je predaval tov. Gosar iz osme o temi: Svoboda in gospodarstvo. Predavanje je bilo izvrstno podano, vendar je bilo nekoliko netočno, n. pr. v govoru o gospodarski demokraciji itd. Nekaj nad vse pomembnega pa je bilo predavanje tovariša Melika (VII): Jugoslovenska ideja, kjer je mladi idealist pokazal, da ta naša ideja ni kaka absurdna iluzija, ampak prava, živa realnost, s katero je treba računati. Pozneje se »Žar« ni več sestajal, pripravljeni pa sta še dve predavanji in sicer predavanje tov. Horvata (VI): Od Aten do Manchesterja in predavanje tov. Jeločnika (VII).

J. S. je imela le en sestanek, na katerem je tov. Arko (VIII) v svojem predavanju »Sodobna Italija« pokazal pravo, resnično sliko Italije ter zavrnil nekatere prenapete levičarske iluzije.

Ferijalni Savez je tudi imel le eno predavanje tovariša Rueha (VIII): O Koroški. Krivica bi bila, če ne bi omenil še velikega narodno-obrambene zborovanja in nabiralne akcije FS za Koroško.

Tako je bilo letos na naši gimnaziji bolj mrtvo. Popolnoma nasprotno lanskega živahnemu delu. Drugo leto obljublamo, bomo več delali in se tudi večkrat oglašili. *dh.*

GIMNAZIJA V MURSKI SOBOTI

Nazadnje smo tudi pri nas vendarle začeli...

Kakor smo že objavili je bilo nekaj prav dobro uspešnih predavanj pod okriljem RK in PJS. RK je priredil tudi veseloigro »Prtič pogri se!«, ki so jo v režiji g. prof. Liške prav dobro odigrali nižješolci.

Tudi pevski in orkestralni koncert je napravil prav dober vtis.

Zelo delaven pa je na našem zavodu pred kratkim ustanovljen podmladek Aerokluba, ki je izvedel že nekaj predavanj in organiziral pred kratkim modelarsko sekcijo. Da bi si finančno opomogel, je priredil na igrišču SK Mure lahko-atletski meeting, ki je zelo dobro uspel. V propagandne svrhe so ob tej priliki spuščali tudi modele brezmotornih letal. PAK vodi g. profesor Czurda.

Škoda je le, da naš Ferijalni Savez spi. Nič ni slišati o njem. Ni namreč dovolj, če se razdelijo legitimacije in propaganda tudi ni zadosti velika, če so nalepljeni na črni tabli letaki: »Dijaki potujte!« Sestankov rabimo, predavanj...

Izven šole pa prav uspešno deluje pod vrlim vodstvom br. prof. Czurde sokolski naraščajski odsek. Priredil je, poleg svojih članskih sestankov s predavanji in veseloigrami, tudi Župančičev večer ob njegovi šestdesetletnici. Zelo agilna je tudi šahovska sekcija, ki je priredila s tukajšnjim SK Muro že dva šahovska turnirja, ki sta se končala s $3\frac{1}{2} : 2\frac{1}{2}$ in $4 : 2$ obakrat v korist naraščajnikov. Dijakom naraščajnikom sta pomagala tudi brata prof. Czurda in Lišek. Največ pa so pripomogli k tem prireditvam in k takim uspehom naraščajnikov trije bratje Čisarji, ki jim gre poleg g. Janeza Nemca precejšnja za sluga, da je zanimanje na gimnaziji za to kraljevsko igro tako naraslo. Upamo, da se bo dijaški naraščajski odsek izkazal še na mnogih sličnih prireditvah ter želimo, da bi glede turnirjev stopil v stike še z drugimi zavodi.

»Le naprej brez miru...!

Ing.

Pošiljajte prispevke

za zadnjo letošnjo številko, ki bo izšla v dvojnem obsegu. Dopise sprejemamo do 7. jun.

Miklov:

Študentje

(Nadaljevanje)

Naravnost absurdna disciplina je prinesla »Mladcem« naziv fašistov, kajti člani te organizacije se morajo popolnoma pokoravati svojemu vodstvu. Njihov poglavitni namen pa nikakor ni — vsaj praktično — duhovna obnova, ampak vlada v šolskih društvi, vlada nad gimnazijskimi študenti. Vse hočejo nadzirati, vse bi radi vladali. Zahtevajo pa nasprotno absolutno pokorščino. V svojem glasilu »Mi mladi borci« pišejo o Piju XI: »Kakor sprejemamo Tvojo okrožnico Quadragesimo anno v celoti in brez pridržka, smo pripravljeni podvreči se vsakemu Tvojemu ukazu, vsaki besedi.« (Podčrtal jaz.) Neglede, da je tako pojmovanje cerkvene avtoritete tudi s cerkvenega stališča popolnoma napako, pa seveda smatrajo sami sebe za edino

pravoverne katoličane in njim se mora vsak »dober katoličan« pokoravati.

Jasno, da so morali zadeti s takimi nazori najprej ob člane svojega lastnega tabora in »Mladci« so na splošno pri svojih lastnih ljudeh mnogo bolj osovraženi kakor pri drugih skupinah. Nasprotniki jim očitajo oblastnost, nesamostojnost in zahrbtnost. »Mladci« pa pravijo, da je njim nasprotna klerikalna skupina breznačelna, mlačna, nejasna. Marsikaj od teh obdolžitev bo držalo. Pri »Mladcih« je nekaj razumnih fantov, ki imajo seveda vodstvo v rokah. Drugo so nesamostojni ljudje, ki imajo pravico in dolžnost ubogati. Tudi o zahrbtnosti bo marsikaj res. Kajti čeprav zgledajo »Mladci«, da so odločna a odkritosrečna družba, vendar se ravna radi po načelu »namen posvečuje sredstva« in kljub večnemu povdarjanju katolicizma jih ne diči vedno odkritost in zvestoba. Večkrat sem slišal še hujše reči, da so denuncianti in podobno, a za sedaj jim še ne morem in nočem kaj takega očitati.

S »slovenskim katoliškim taborom« nacionalisti ne moremo. Za nas je jugoslovanstvo osnovni zakon, brez katerega stojimo in pademo tudi

Š...a:

Nova Abesinija

Z zasedbo Abesinije si je pridobila Italija okrog 1.500.000 km² nove zemlje in si s tem znatno povečala svojo kolonialno posest. (Abesinija, Eritreja in ital. Somalija merijo skupaj 2.700.000 km².) Kmalu po zasedbi je italijanska vlada odobrila ogromne vsote za raziskovanje zemskih in podzemskih bogastev (rud) v novo zasedenih deželah.

Strokovnjaki so ugotovili, da vzhodno afriške planote zelo dobro prijaajo kulturnim rastlinam in mnogi naseljenci so jih že začeli eksploatirati. Posebne skupine, ki jih je določil italijanska vlada, se bavijo z načrtom industrializacije abesinskih dežel (bombaž, kava, les). Te skupine so se organizirale v posebnih trgovskih družbah, ki so pod nadzorstvom italijanske vlade. Sedaj so te družbe še v preizkušnji, da se usmeri njihovo delovanje, bodisi kar se tiče gojitve lanu, bodisi kar se tiče bombažne kulture, ki bo nekoč razbremenila uvoz bombaža za kakšnih 200 tisoč ton (300 milijonov lir letno). Poleg tega so v teku načrti za nasaditev bombaža v okolici Addis-Abebe in Lessié-a (400.000 ha zemlje). Bombaž je — kakor so izkušnje pokazale — zelo dobro uspel na planotah, kjer je podnebje ugodno in podobno onemu v Egiptu.

Ne smemo pa pri vsem tem pozabiti rudniških bogastev. Strokovnjaki so že zasledili ležišča železne rude, bakra, platine in zlata. Zlasti platina je obrnila nase pozornost učenjakov, ker je že pred abesinsko vojno neka družba v kraju Tubdo eksploatirala platino (300 kg letno). Nova družba, ki bo imela modernejše stroje za eksploatacijo, bo gotovo izvozila mnogo več rude.

Na eritrejskem ozemlju so že 10 let komisije, ki iščejo zlato. Sedaj bodo raziskovale tudi na novo osvojenem ozemlju. Že stare izvozne družbe so letno izvozile več ko 3 tone zlata. Izvedenci v tej stroki pa mislijo, da bo mogoče že v nekaj letih zvečati produkcijo do 20 ton letno. Poleg tega so odkrili ogromna ležišča premoga v okolici Hararja. Pri vseh teh raziskovanjih sodelujejo z italijanskimi inženjerji nemški tehniki. Ker so učenjaki mnenja, da se nahajajo ob obali Rdečega morja (arhipel Daalac) velika petrolejska ležišča, so bila tudi v tem pogledu podvzeta dela za raziskovanje zemeljske notranjosti.

Če spoznamo vse to, potem lahko uvidimo, da bo to stalo Italijo sicer ogromno denarja, da pa ji bodo že v par letih vsi izdatki obilno plačani.

Slovenci. Zato smo najprej Jugoslovanci, vse drugo potem in zato odklanjamo ne samo utopične sanje o »samostojni Sloveniji«, ampak tudi federalizacijo države, ki bi našo mlado Jugoslavijo brez dvoma uničila. Drugo pa je vprašanje pametne samouprave (avtonomije) in decentralizacije, kar je že čisto strokovno, praktično vprašanje, za rešitev katerega kot mladi ljudje brez dvoma nismo poklicani. Prav tako kot samoslovenstvo, odklanjamo tudi izrabljanje verskega vpliva in umešavanje vere v politiko. Duhovnik naj bo oznanjevalec pravice in ljubezni, ne pa zdražban in agent strank ter »taborov«. Še manj pa moremo odobravati ustvarjanje skoro vojaško discipliniranih organizacij, ki pod imenom verske obnove streme za popolno diktaturo nad vso mladino, da jo uporabijo v čisto posvetne namene in Bog ve, če slednjič ne le v tujo korist. Kajti prav posebno pri tem navidez pobožnem taboru mi večkrat pridejo na misel pesnikove besede:

Veš, komu si zaupno segel v dlan?«

»Nocoj, to noč, s poljubom boš izdan!«

Dobovčan:

Lojzek

Moj Bog, kako nesrečen je bil Lojzek v tistih časih!

»Prosim, je že gorenjec tu?« je vprašal prvega železničarja, ki ga je srečal na peronu.

»Že prihaja,« mu je odvrnil malomarno, kako bi mu tudi drugače, Lojzek je bil pač Lojzek... In res, čez številna križišča tračnic je prisopihal utrujen vlak. Ob zateglem sopihanju razgrete lokomotive so se poslavljali novi znanci in se sestali s starimi. Lojzek si je razburjen popravljal malomarno zavezano kravato in prelagal klobuk z roke v roko. Bal se je, da je ne bi prezrl, zato se je pomaknil k izhodu.

Vsakega potnika je ošvrknil s kratkim pogledom, kajti iskal je, nestrpno iskal... Kolikokrat si jo je bil že priklical v spomin. In pred njegovimi očmi je vstala Evica, prav takšna, kakršna je bila v resnici: močne, lepe postave, s svežo, zdravo rdečico in z očmi, ki so še tako nedolžno zrle v svet.

Da, in prav takšna mu je tudi prihajala naproti. Lojzkov pogled je obstal kakor prihit. Težko sta nosili kovčge s sestro Valenko. Hotel jima je pomagati, toda sram ga je bilo drugih ljudi. Lojzek, Lojzek!

Bog vedi, če ga bo spoznala po tolikem času, odkar sta zadnjič izmenjala nekoliko besed, pogledov in smehljajev.

Bila je razoglava in gosti zlati lasje so ji valovili v vetriču. Prijazno jo je pozdravil; rahla rdečica ji je zalila lica. Poleg odzdrava pa je ujel mimogrede tudi njen pogled, v katerem je tisti trenutek čital, da je še takšna, kakršna je bila, ko jo je prvič srečal. To je bilo dovolj, da se mu je srce tajalo v sreči.

Čez par minut sta vstopili na kamničana, ki je nato med silnim bruhanjem dima potegnil vagončke za seboj in odhitel v bistrisko prestolnico.

* * *

Dva dni kasneje je bil veliki petek. Sošolca Trotonkov Lojzek in Kicov Jožko sta se potegnili s kolesi v Črni graben. Spotoma sta zavila k Slaparju pod Brdo, kjer je stanovala Evica, kajti velika in široka cesta ob Radomlji ju je precej ožejala. Z vinom sta si vlila ognja v žile. Lojzek je napisal par vrstic za sodnikovo Evico in jih izročil natakari. Zadovoljno si je mel roke in srce mu je močno udarjalo.

Lojzek je čakal vstajenja. Vsak dan so se mu ustavljale misli pri njej, celo sredi učenja se mu je prikazala razoglava in nasmejana kot vedno, da je moral zapreti knjigo. Zamislil se je. Želel si je poštenega prijateljstva z Evico, brez zahrbtnih misli. V ušesih so mu šumele besede blagega brdskega župnika, da današnja mladina nima smisla za duševno delo. Lojzek je namreč pisal. Te misli je skušal čimprej odgnati, saj Evica ni napravila nanj takega vtisa. Prepričan je bil, da bi ga le ona umela v njegovem književnem stremeljenju in da bi mu bila le ona v oporo pri delu.

Pod Brdom so oživele njive, travniki ob Radomlji so se prebujali in zadehteli, gozd nad Slaparjem je zadihal s polnimi pljuči.

Tudi Lojzek je čutil pomlad.

Tedaj je sonce obililo zeleneči gozd, iz katerega je zdaj pa zdaj prijetno zadonel z vetrom: »Kuku, kuku, kuku!«

* * *

Evica je dvakrat, trikrat preletela z očmi Lojzkove vrstice.

Dvakrat, trikrat je pogledala lepe črke.

Njena duša je prvič v življenju zatrepetala v nejasnih slutnjah.

Tako iznenada je prišlo vse.

Izgubila je duševni mir.

Pismo je pokazala materi.

Ni se še zavedala pomladi, ki se je bila porajala v njej.

* * *

Pri Slaparju za mizo.

Lojzek je pil, da bi udušil žalost svoje duše. Steklenice so se vrstile na mizi. Jožko je pil na razočaranje prijateljevega srca.

Streznjenje. Confiteor.

Lojzek je sklenil, da ne bo več mislil na Evico, in da bo odnehal, sicer bi bil smešen. Žal mu je bilo le, da je pretrgal Evičine otroške sanje, ki jih je sanjalo življenje samo od sebe in, da je tako zanetil nemir v mladi dekliški duši. Le eno bi še Lojzek rad povedal Evici, prosil bi jo oproščenja, kajti ni vedel, da se še ni zavedala pomladi, ki se je bila porajala v njej.

* * *

Droben dež je rosil. Kamničan je pripeljal šolarje v Ljubljano. Evico in Valenko je spremeljala mati. Urno so prestopile na gorenjca. Lojzka ni bilo na peronu. Kazalec na električni uri pod halo je poskočil.

Vlak se je premaknil, postaja je izginila... morda v dežju, morda v megli, morda v soncu, gotovo pa v spominih, ki so Evico zasledovali in skeleli.

Nebo se je zjasnilo, zasijalo je sonce, v Lojzkovi duši pa je bil mrak.

Moj Bog, kako nesrečen je bil Lojzek v tistih težkih časih!

Dragotinova:

Marinkino maščevanje

Pošastno so kipeli oblaki izza Ostreža, kot bi hoteli zdaj zdaj izliti vso svojo jezo v blisku in gromu na polje, ki je v mrzličnem trepetu čakalo nečesa velikega in silnega. Močan piš je zamajal krone dreves, da so se nehote pripogibale k tlom. Ravan je bila videti kot eno samo razburkano morje, bijoče s penečimi valovi ob skalne čeri.

Huda ura... Debele dežne kaplje so začele padati iz prva v presledkih, a nato vedno pogostejše, dokler se ni vsula ogromna ploha. Žive duše ni bilo opaziti daleč naokoli le Marinka je hitela, nje ni motila nevihta. Blisk ji je za hip otemnil pot, da ni videla skale ležeče kot zla misel preko poti. Padla je. Glava ji je zdrknila globoko na prsi, parkrat je zahropila, nato se dolgo, dolgo ni premaknila. Na čelu ji je koža pordečila s krvjo, a od časa do časa se ji je utrgal globok vzdih. Naposled se je zdramila. Megleno je pogledala okoli sebe, negotovo je zastrmelala proti goram. S satansko zlobnim nasmehom je uživala, ko je videla, da gori Peterlinova domačija.

»Maščevanje!« so ji šepetale ustnice in šele ob lastni bolečini je omahnila. V mislih je obnavljala pesem sonca in teme — povest svojega življenja.

Brezskrbno so ji tekla leta, ko je vsa sveža hodila med cvetočimi vrtovi, ko so se bohotili na njenem oknu rdeči nageljni, ko je dihalo okrog nje mladost. V razigrani nagajivosti se je nasmihala ob nedeljah pri fari mladeničem, da je marsikomu ugonobila mirne ure, ko so kot blazni tekmovali med seboj, kdo si bo priboril njeni naklonjenosti.

Kadar pa je videla nagajiva Marinka, da postaja kdo preveč predrzen, je bila namah hladna in gluha. Zaman so prepevali pesmi pod njenim oknom, zaman so ji govorili lepe besede, Marinka jih ni poslušala.

A nekega dne je doživela v svoji duši prevrat. Bilo je na plesu, ko ji je dvoril Peterlinov Milan. Mnogo ji je priovedoval o tujih krajih, govoril ji je o njihovih lepota, o južnem soncu in raju daleč ob morju. V neizmernem kopnenju so ji žarele oči. Videla je v sanjah bajne dežele, po katerih se ji je zahotelo.

Ko ji je dejal naj gre z njim, je odšla brez lastne volje, kakor stroj brez duše. Izprva ji je bilo lepo, ker še ni poznala življenja, kateremu se je pozneje vrgla mehanično v objem.

M. P.

Moje nade

Razcvetel se je vrtec nad,
vrnila se je spet pomlad,
s cvetjem nade se odele —
moje so ozelenele.

Poletja sončen, topel dih
mi božal je, ogreval jih
sem upala, da lep bo sad
na vrtu mojih prvih nad.

Jeseni nad je pozni cvet
zamoril hlad, zamoril led,
zatulil hladen je vihar,
spoznala dosti sem prevar.

Pozimi vrtec je zaspal
mrliško bel je sneg zapal
vse moje nade jasnih dob
sprejel je vase hladen grob.

In zdaj spet je zadehtel svet,
priklil iz grobov mladi cvet!
Toda jaz dvomim, da pride še
[pomlad]
grobovom tihim — mojih nad.

Lepimi dnevi so sledila burna leta. Milana nekega dne ni bilo domov in takrat je z grozo spoznala, da je sama med ljudmi brez duše in ljubezni. V obupu se je preživljala z vsem. Često je s kletvijo spremljala svojo pesem, ki ji je postala grenak kruh.

Danes se je maščevala za vse solze, za svojo izgubljeno mladost, osvetila se je nad njim. Dolga je bila pot, vendar ga je našla. Doma je bil, brezskrben kod nekdanj. Zgrozil se je, ko jo je zagledal tako iznenada pred seboj. Saj pozabil je ni bil, ker mu je v poznih večerih hodila pred oči, da ni mogel usnuti. A vendar je bil prepričan, da se nikdar več ne snideta. Mehanično je segla s samokresom na njegovo čelo, da je čutil mrzlo železo in ko je jeknil strel, ni trenila z očesom. Hušnila je dalje kot senca proti gospodarskemu poslopju, prižgala vžgalico, a nato je hitela, hitela, dokler ni padla.

Z opotekajočim korakom se je dvignila. Po nebu so še vedno divjale sence, a njej ni bilo mar, da bo roka pravice storila svoje, ona se je maščevala za svojo pomlad — in ta cena ni nikdar prevelika.

Delavci v Ljublanici

V mehko ilovico se lopata zajeda.
V kotanjah umazana voda stoji
in v njej — moj obraz.

Kakor kljuvala bi ptica ujeda,
mi v živo meso in oči
ves čas;
od rojstva do danes,
ko sem se zagledal v blede upadli obraz.

Težka, siva ilovica
se škornjev prijema.
In večna krivica
me tlači, objema.

V umazani vodi
moj duh se pretaka
za soncem se steza
in čaka in čaka...

Milivoj:

Tebi, mama!

Enajsterim si dala življenje,
odprla jim pota v svet,
znala za vse si trpljenje,
ker mogla si ljubiti — živeti.

Vso dušo smo vzeli Ti, srečo,
ljubezen in blagi smehljaj,
vsesali se v Tebe ljubečo,
oropali vsega — zakaj?

Zdaj lica so Tvoja zvenela,
oči izgubile so žar,
nikoli več nisi vesela,
a plakati, mama — nikar!

Draga P.

Janin:

Patruelja

Prvič je prišla 12. novembra z visokimi kapami in puškami na belih jermenih.

Potem je hodila vsak dan, vsako uro skozi vas z nasajenimi bajoneti.

Pred petnajstimi leti pa je prišla druga v črnih srajcah, do zob oborožena.

Odnala je iz vasi šestnajst mož in fantov. Dva se nista vrnila...

Potem sta hodili obe: Ona z visokimi kapami in s puškami na belih jermenih ter ona v črnih srajcah.

Nekoč, v začetku jeseni je prišla ona z visokimi kapami in nabila proglas, da morajo kmetje pobrati vse svoje pridelke. Manevri bodo!

To se je vrstilo vsako tretje leto. Neko soboto so prišli možje v črnih srajcah in odvedli župnika. Zakaj, tega ni nihče zvedel. Drugi dan je bila maša v laščini...

Nekega večera sta obe patrolji preiskali skoro vse hiše v vasi. Vzeli sta vse slovenske knjige, kar sta jih našli. Sežgali sta jih potem pred cerkvijo. Potem so odvedli štiriletne otroke v vrtec in ko

K. M.:

Nekaj o planinstvu

Biser so nam naše planine, neskaljen in čist je naš planinski raj. Tam poljublja sonce drugače gole skale kot v dolini vrhove gozda, tam šumlja potoček svojo lastno, neskončno čisto melodijo.

Lepa je природа, lepe so naše gore, čiste in vabeče.

Zgodovina nam jasno dokazuje, da je bil že pračlovek nekoč popotnik, še več, pravi pravcati planinec. Hodil je v gore, plezal po skalah in po zledenelih vrhovih — ne v svojo zabavo ali iz tistih svetlih nagibov, ki vlečejo dandanašnjega planince med skale, v samoto, ali iz notranje potrebe, temveč v boju za obstanek, ko se je pehal za divjadjo in se z njo bojeval.

Ta človek ni poznal ne cepina, ne klinov in vrvi, vendar se je vzpenjal po najtežje dostopnih stenah. Palica, ki jo je spotoma kje odlomil, mu je bila v oporo — to je bil edini cepin. Prenočišče pa mu je bila temna in vlažna luknja. On ni poznal tega udobja, kakršnega se poslužuje dandanašnji hrabilazec. Težko se je boril za svojo vsakdanjo hrano in obenem za svoje življenje.

Tekom stoletij se je svet in človek izpopolnjeval in poplemenitil. Človeška kultura se je vedno bolj stopnjevala in z njo sta postajala lov in broba za obstanek od dne do dne lažja in udobnejša.

Sčasoma se je človeku odkrila narava. Odslej ni iskal na svojih pohodih samo divjačine in boja, ampak je pričel občudovati prirodo in iskati v njej lepote. Z zadovoljstvom se je pričel

Š...a:

Letala in tanki v španski državljanski vojni

Dolgo časa že divja v Španiji državljanska vojna, ki ni samo notranja zadeva Špancev, ampak se v njo vmešavajo vse velesile Evrope brez izjeme.

Španska državljanska vojna nudi prvič po svetovni vojni priliko, da preizkusijo vse nove iznajdbe vojnega materiala (bodisi v zraku bodisi na suhem). Ne smemo sicer misliti, da so velesile poslale vse svoje tajne na preizkušnjo v Španijo, vendar že lahko dobimo nekaj praktičnih navodil iz španske vojne.

Kar se tiče aviacije, imamo precej točno sliko. V rabi so nemška, italijanska, francoska in ruska letala. Na Frankovi strani so v rabi italijanska in nemška letala. Lovske skupine sestavljajo letala tipov »Heinkel« in »Arado« (nemški) ter »Fiat« (italijanski). Bombarderske skupine pa so sestavljene iz letal tipa Junkers (nemški) in iz letal tipa »Savoia-Marchetti« in »Caproni«.

Na vladni strani rabijo ruska in francoska letala tipa »I/5« (teža 1 t. Hitrost 100—350 km), ki so zgrajena iz kovine in lesa, so se zelo dobro obnesla. Prav tako letala tipa »I/16« (enokrilniki), ki dosežajo hitrost preko 450 km na uro. Proti pričakovanju pa so se izredno dobro izkazala bombna letala »S/8«, ki so enokrilna in dosežejo hitrost 425 km na uro (kar je za bombna letala veliko). Poleg ostalega imajo tudi to dobro lastnost, da zaradi velike brzine ne potre-

so se otroci vrnili, so zabrusili staršem v obraz: Io sono Italiano...

Neki petek proti večeru so odvedli oni v črnih srajcah štiri fante iz vasi. Na vojno!

Oni z visokimi kapami in puškami na belih jermenih hodijo sedaj po vasi in vsak teden nabijejo na črno desko bele proglase. Oni v črnih srajcah s kratkimi puškami pa love fante, ki so pobegnili tja preko in ki se skrivoma vračajo obiskat dom.

ozirati okoli sebe in opazovati. Odslej je hodil z vedrimi potezami na licu med borovce in smreke, si z užitkom utiral pot skozi trnje, plezal po strmih, težko dostopnih skalah in osvajal vrhove.

Človek je postal idealist, pričel se je z vso ljubeznijo in z vsem svetim spoštovanjem ozirati tja v planine, naskakovati najvišje vrhove in iskati tihega zadoščenja med skalami in med gozdovi — v večno lepi prirodi. Idealist, človek, ki ni nikdar zadovoljen z danim stanjem, je preobrazil obličje zemlje. Brez njega bi človeštvo še danes tavallo v temi, se pogrezalo in utapljalo v vrtincu nepoznanja in nevednosti. Njega spoznanje in iskanje edine lepote in čistote v prirodi, njegovi pohodi in vzponi so postali pravcata božja pot, ki na nji najdeš uteho nemirom svojega duha in cilje svojih hrepenenj.

Tako je bila premagana strmina za strmino, padel je vrh za vrhom. Padel je Mont Blanc, padel je Weisshorn in Matterhorn, le Mount Everest še ponosno dviga svojo glavo. Toda, tudi njega bo morda enkrat zadela ista usoda. Morda bo premagan kakor so bili premagani mnogi drugi vrhovi, skale in ledeniki. Poteptan bo ležal pod nogami človeka.

Ta počasni normalni razvoj planinstva pa se je zaustavil s svetovno vojno. Tudi takrat si videl ljudi, ki so se borili s strminami, s snegom in ledom, z neurji, toda vsa ta borba z naravo je bila le del one krvave borbe, ki so naziva vojna.

Ti ljudje, usojeni na borbo, so se morali plaziti preko strmih sten in gladkih ledišč. Tudi oni so zrlili na veličastne gore, ali ob teh prizorih, ob teh pogledih se njihova srca niso opajala. Njihov pogled, poln strahu in groze, je segal preko žičnih ograj in bajonetov. Vedno tako č-

bujejo lovcev, ki bi jih spremljali in ščitili. Vse posadke na ruskih letalih so opremljene s padali.

Tudi francoska letala Dewoitine in Potez so se v španski državljanski vojni dobro obnesla.

Kar se tiče tankov v španski državljanski vojni, moramo reči, da so se proti pričakovanju slabo obnesli in da niso nudili vsega, kar so od njih pričakovali. Omenim naj samo, da je mnogo tankov zgorelo na terenu, le če je kdo vrgel steklenico bencina na pravo mesto, kjer se je ožen z lahkoto razširil na olje in gorivo. Tako so n. pr. zgoreli orjaški tanki, ki so veljali več milijonov frankov. Isto se je zgodilo ruskim tankom (12. t. 55 km/h), ki so bili oboroženi s topi in strojnicami, pa so zgoreli z vso posadko vred. Mnogo tankov je obtičalo v razmočenem terenu in nudilo lep cilj protitankovskim baterijam.

Ti dokazi zadostujejo, da se pokaže vojaškim strokovnjakom — predvsem nemškim in ruskim — da tanki niso vse in da morata tudi pehota in aviacija stopiti v bitko v odločilnem trenutku.

Milimir:

Pomladanski pozdrav

Vsa cvetna vsa vesela
prispela je pomlad.
Od cvetja vsa je bila,
rdeča ko škrlat.

Hej, bratje, koj vstanimo
iz spanja zimskega!
Na delo spet pojdemo
ter nadaljujmo ga!

Saj kot pomlad smo mladi,
življenja polni vsi.
Dorujmo domovini
vse svoje mi moči!

ste gore so bile zagrnjene v dim. Od sten pa je odmevalo strašno grmenje topov in žvižganje svinčenk.

Po vojni, ko je to burno življenje prenehalo, so posamezniki pričeli odhajati v gore, da tam poiščejo lepšega življenja. Množice so se tem samomorilcem, kakor so jih imenovali, smejale in jih zasmehovale. Toda ti so šli preko smeja množice po začrtani poti dalje in vztrajali v svoji borbi.

Počasi pa so spoznale tudi množice, da je to nekaj lepšega. Gore so privlačile. V naravo je vabil vonj zemlje, posebno tiste, ki so se zatekli v mesta, ker jih domača gruda ni mogla več rešiti. Odsli so v gore. Tam so se začutili prostejše, v samoti so začutili uteho.

Pozneje, ko so iz teh zrastle mladi fantje, je postalo planinstvo nekako športno udejstvovanje s primesjo nekega nejasnega, toda lepega duševnega občutenja.

Pričeli pa so se tudi javljati ljudje z močnejšo voljo in z višjim planinskim namenom. Te je gnalo v gore nepoznano hrepenenje, ti so si želeli borbe z neoskrunjeno naravo. Tam v skalah so bili strastni in v borbi z njimi neupogljivi. Njim so bile gore neobhodno potrebne. Postale so vzgajališče njih volje. Planinstvo je postalo pri teh ljudeh nekaka samovzgoja.

In kakšnega mišljenja se je navzela povojna generacija? Pridružila se je onim, ker je tudi spoznala, da ni sreče v češčenju zlatega malika, ampak v prerojenju duš.

Tudi njihova pot vodi na gore, med bele skale in črne gozdove, kjer bodo v odkritem boju spoznali smisel življenja, našli resnico in notranji mir.

Bombna in lovka avijatika

(Nadaljevanje)

Vsled današnjih velikih brzin je zelo lahko napasti aerodrom na taki oddaljenosti, ker ga je mogoče doseči v zelo kratkem času in je — naravna posledica — težko mogoče ali pa sploh nemogoče formirati lovske grupe. Danes bi mogel na takih majhnih oddaljenostih in radi velike brzine vsak tip aeroplana zelo lahko doseči nasprotnikov aerodrom in ga napasti.

Večja odmaknjenost od fronte ne predstavlja kompliciranega vprašanja, ker imajo današnji aeroplani zadosten akcijski radij.

Končno, današnji aerodromi morajo biti oddaljeni toliko, da bi se ne morali radi eventualnih neuspehov na fronti predstavljati in to morda baš v času, ko bi bilo potrebno najintenzivnejše delo.

Ako vzamemo danes v obzir še motorizirane edinice, ki se morejo po uspelem proboju fronte kretati zelo naglo, vidimo, da bi mogle resno ogroziti aerodrome, primaknjene bliže k fronti. Radi tega imamo pravilo, da so aerodromi oddaljeni od fronte do 100 km. V svetovni vojni je bila ta oddaljenost zelo majhna, a to iz razlogov, ker so imeli tedanji aeroplani majhno brzino, majhen akcijski radij, majhno obtežitev in končno, — bila je pozicijska vojna, kjer je bila ozka vezanost na samo fronto in se je z ozirom na to tudi avijatika grupirala ob njej.

Vsled današnjih velikih brzin in velikega akcijskega radija se nam tudi razdalja 100 km od fronte vidi dokaj majhna, ker je baza na taki oddaljenosti še vedno močno eksponirana. Današnjim hitrim bombardierjem je za prelet fronte do aerodroma, ki je oddaljen 100 km, potreben čas borah 15—20 minut. V mnogih slučajih bi ta čas zadalščol, da bi bombardierske edinice ogroženega aerodroma mogle odleteti na katerokoli drugo bazo. Obstaja torej velika nevarnost, da bodo uničene že na samem aerodromu. Prav tako bi se moglo zgoditi, da bodo bombne formacije, ki se vračajo domov, napadene. Od nasprotnikovih formacij, ki težijo za tem, da uničijo na bazičnem aerodromu pristajajoče formacije, ki v takih okoliščinah nimajo možnosti, da bi se obranile.

Da bi se baze čimbolj zaščitile in bi ne bile tako izpostavljene napadom, bi mogli oddaljenost povečati na 200—300 km. (S tem bi se tudi manevrska stran avijatike izkoristila do maksimuma. Ako je aerodrom oddaljen od fronte 200 do 300 km, moremo na manjših razdaljah (50 do 100 km) kljub vsemu zadržati urejene aerodrome, toda brez stalne posadke. Na ta način bi dosegli večje število aerodromov radi lažjega manevriranja, in večjo sigurnost.)

Tu se more pojaviti ugovor, češ, oddaljenost 200—300 km od poleta predstavlja skrajno nepotreben let, ki v mnogočem utruja posadko, a kar je najvažnejše — manjša akcijski radij. V prvem hipu je videti ugovor opravičen. Stvar pa stoji drugače.

(Nadaljevanje in konec prihodnjč)

TENIS

Kakor znano, smo premagali v tekmah za Davisov pokal večkratne prvake tega tekmovanja Angleže precej nadmočno in prepričevalno 5 : 0. To je bilo tudi pričakovati, kajti Anglija se ni pretrpela svoje teniške krize z odhodom svojih najboljših tekmovalcev, ki so bili celo vrsto let nepremagljivi. Pred dvema leti je namreč prestopil svetovni prvak tenisa Fred Perry med profesionalce, kar mu bo donosalo sicer dosti denarja, toda tekrovati ne sme več. Zamenjal je slavo za denar, kakor večina najboljših sportnikov. (N. pr. Owens, Moris, Tilden, Talan itd.) Da bi bila nesreča popolnejša, so letos nehali igrati še ostali najboljši, kakor Austin, Hare, Huges, tako da je Anglija, domovina tega športa, izpadla poražena od Jugoslavije, ki se je v teniškem športu dvignila in lahko rečem postala velesila šele leta 1936. Časi se pač spreminjajo in lahko se zgodi, da prihodnje leto Jugoslavija ne bo pomenila ničesar; vzemimo samo primer, da ne bi hotela ali ne bi mogla igrati Punčec in Mitić. Palada in Kukuljević sta sicer tudi zelo dobra, toda več kot v četrt finale evropske zone ne bi prišla in še zato bi morala imeti srečo.

Pa pustimo sedaj Davis kup in se povrtno za 62 let nazaj v domovino tenisa, v Anglijo. Različne vrste tenisa so do takrat igrali že več stoletij, posebno francosko igro tenisa, takozvano »De la longue paume«, vendar se je tenis kakor ga poznamo sedaj razvijal šele v 19. stoletju v Angliji. V jeseni leta 1876. je »All England croquet club« ustanovil teniško sekcijo. Treba pa je bilo preleteti precej črnila in pomazati veliko papirja, da so dokazali pristaši tenisa pristašem croqueta, da je tenis zelo zanimiva panoga športa. Za pristaše croqueta je bil tenis prehitra igra, za pristaše tenisa pa croquet seveda prepočasna in predolgačasna. Kljub temu so bila pravila tenisa že naslednje leto, to je leta 1877, potrjena in teniški šport je šel svojo zmagovito pot naprej, dočim je croquet ostal ponekod skoraj neznan. Na Balkanu n. pr. ga sploh ne poznamo in morda je to za Angleže tudi boljše, kajti lahko bi se jim pripetilo, da v slučaju, da je croquet prodril tudi na »nazadnjaški« balkanski polotok, bili od kakih Balkancev poraženi 5 : 0 tudi v croquetu.

Tenis pa v Angliji ni takoj postal narodna igra, temveč mu je bilo treba utirati pot do popularizacije precej dolgo časa. Tako je bilo v začetku vsega skupaj le 22 igrancev. Temu so bili krivi v prvi vrsti raketi, ki so bili zelo težki in podobni buzdovanu. Če si poleg takega raketa predstavljate še igralca, ki je bil po takratni modi oblečen v dolge ozke hlače z visokim ovratnikom, ki ga je silil, da je držal glavo ponosno pokonci, in ki je bil pokrit s slamnikom, si lahko mislite, da je izgledal tak tudi šport.

Kmalu pa so popravili tako rakete, kakor tudi obleko in začela so se v tenisu resnejša tekmovanja. Njihovo središče je še do danes — Wimbledon, kjer se je vršilo tudi prvo tekmovanje, na katerem sta se, kakor poroča kronika, posebno izkazala brata Renchawa.

Zenske so začele gojiti to panogo športa že leta 1884. Njim niso delali preglavice raketi, temveč obleka. Videl si lahko v onih dobrih časih na igrišču elegantne dame v ogromnih klubskih težkih po nekaj kilogramov, okrašenih s pavovim perjem, ki so z raketo v roki tekale za žogo, držeč z eno roko predolgo krilo.

Veliko zaslugo za popularizacijo tenisa imata tudi pokojni angleški kralj Jarij V. in njegova žena Mary, ki sta redno posečala važne teniške teme v Wimbledonu, kjer se še danes vrše. — Uspehi in rezultati so na vsakoletnem turnirju odločilni za sestavo liste desetorice najboljših igralcev. Omembe vredno je tudi to, da so igrišča ne samo v Wimbledonu, temveč povsod v Angliji pokrita s travo, kar navadno tuje igralce ovira, ker jih niso vajeni.

Za zaključek podajam še nekaj rezultatov z lanskega prvenstva. Splošno so lani smatrali, da bosta igrala finalno tekmo Nemec Gottfried von Cramm (ki je sedaj zaprt) in dolgi Američan Donald Budge, kar se je tudi spopolnilo. Premagala sta svoje nasprotnike. Medtem ko je Budge premagal vse popolnoma nadmočno, tako da ni izgubil niti seta, se je von Cramm težko priboril do finala; zlasti je bilo zanj nevarno srečanje s Stedmanom, ki ga je premagal v 5 setih: 4:6, 6:8, 6:1, 6:4, 6:3. Za finalna tekmovanja je von Cramm morda gojil skrite želje o zmagi nad izvrstnim Amerikancem. Toda želje se mu niso izpolnile, kajti Budge ga je porazil tako kot vse druge v 3 setih z 6:3, 6:4, 6:2 in tako je von Cramm zopet ušlo prvenstvo sveta. Poleg te zmage je Budge s svojim rojakom Makom zmagal tudi v dublu nad angleškim parom Hughes-Tuckey, ki sta bila prvaka prejšnje leto in še v mixed-dublu z Marbleovo, tako da je postal trojni zmagovalček, kar se do sedaj ni še nobenemu posrečilo.

Vr. Zo.

Vr.-Z:

Športna humoreska

Lahko bi začel v tistem znanem slogu »res je, da ni res, kar trdi tovariš Vr. Zo., da je res... itd.«, pa so čitatelji takega načina že preveč navajeni čitati v vsakdanjih preklarijah v naših časopisih in bi se tudi avtor imenitne športne bajke v prejšnji številki »Naše volje« lahko čutil užaljenega, ker bi ga preočitno postavil na laž.

Tedaj začnem: Tovariš Vr. Zo. je ali name-noma ali slabo informiran poročal neke neverjetne dogodke, ki so se godili ob priliki, ko je grško ministrstvo zbudilo naše športno dijaštvo iz dolgočasnja z obljubo velike dijaške športne prireditve v Atenah. Na III. državni »baje« so se ti dogodki dogajali. Ker se je tovariš Vr. tako branil imen, bom čitateljem jaz postregel z nekaterimi važnejšimi, da bodo o članku laže sodili.

Na III. državni so bili v reprezentanco postavljeni: Kosec Miloš, slovenski prvak v desetboju, dalje Kajfež Karel, ki ste ga lahko že večkrat videli v državnem dresu in Polak Bojan, eden najboljših slovenskih juniorjev. Kdor bi tem športnikom očital, da se pečajo s športom le, kadar jih v to prisilijo prilike, bi se neverjetno osmešil. Tudi ne verjamem, da bi se kdo od teh treh pokazal tako »tabula raza« glede rezultatov svetovnih rekordov. Sicer pa od teh treh nihče ni zhteval omenjenih rezultatov, ker bi nobeden od teh ne šel v Atene zaradi teka.

Če se bo prizadeti tovariš zagovarjal, da so bili »baje« na drugih šolah taki laži-športniki izbrani v reprezentanco, mu bom lahko odgovoril sledeče: Res je, da bi marsikateri iz sestavljene reprezentance lahko nadomestili z bolj-šim, za kar bi bile nujno potrebne izbirne tekme, res pa tudi, da tudi v tej reprezentanci ni bilo nobenega, ki bi se s športom ne bavil in javno udejstvoval.

Mir.

ŠIRITE NAŠO VOLJO!

Usak

naš naročnik
naš sodelavec!